

Almanach

För Året

Efter vår Frälsares **CHRISTZ** Födelse,
1783.

EN STOCKHOLMS Horizont,
Eller 59 grad. 20 min. Pol-högd, och 1 $\frac{1}{2}$ tids-
min. Meridian-skilnad Efter om Upsala
Observatorium.

Efter Hans Kongl. Maj:ts Nådige
stadgande utgifwen
Af Dess Vetenskaps-Academie.

Mån.
förin.
d. 18
Mart.

Mån.
förin.
d. 10
Sept.

STOCKHOLM,

Tryckt hos **JOHAN GEORG LANGE.**

Exemplaret säljes hastadt och skuret för 1 Skillina.

Några strödda lärdomar för Landt-
män, utdragne utur några Bref ifrån
- framledne Cammar-Rådet Baron
BRAUNER, til en des Wän.

På gäs-jord, är gagnelligt, at sent om hösten och om våren låta wälten gå öfwer Råg-brodden, til at bryta och uplösa jorden, fylla sprickorna och nedtrycka de upfrusna eller upgåsta Sådes-rötterna.

Då Bonden plöjer sin åker, bör alltid järnstöben vara til hands, för at dermed upbryta stenar; ty stenbrytning utur åkren gagnar för närvarande och tilkommande tid. Upbrutne stenar bora ej kastas uti sten-rösen, midt i åkren, utan tvårt om, alla sådana rösen bortföras, så framt de ej ligga på någon berg-häll eller något aldeles obrukbart ställe; ty de borttaga åljest mycket rum i åkren och äro hinderliga wid plöjning, wältning och harsning. Stenarna göra deremot gagn uti sten-gårdes-gårdar och på andra ställen.

Plogen, et owarderligt werktug, bör få den ställning, at wisen med sin bakdel ej trycker för hårdt emot färe-wäggen, hwaraf han lätteligen drifwes utur
fären.

fåren. En sido-kil, at dermed drifwa kalfwen, det det behöfves, är nödig. Sprungen på Ståndaren bör vara så wid, och kalfwen i bakändan så tunn, at han kan drifwas til den sido det behöfves. Nissen bör fästas med skruf, då han fått sin rätta ställning. Kniswen på plogen är liksom styret på et Stepp. Knif och Bill böra hållas wäl skarpe och hwasfe.

Tredings-såde, eller at alla år beså två tredjedelar af åkren, hwarigenom åkren lemnar at bära såd tu år å rad, tillstyrkes af några, men förkastas och ogiltas på goda grunder af flera och mera försarne hus-hållare, i synnerhet, om åkerjorden är hårdbrukad och tillräckelig, samt om mindre tillgång är på hb och gödsfel. På tredings-såde förloras en tredjedel i åringen, och arbetet är likafullt en tredjedel drygare. Fast åkerjord bör få sitt rätta bruk och sin hwila hwart-annat år: sker det ej, tager ogräset så öfverhand, at jorden til slut blir öfverhögd med tikel och ogräs. Uti lös jord, som låter sig brukas enår man finner det nödigt, kan tredings-såde någorlunda lyckas, hälft om tillgång är på tillräckelig gödning. I allmänhet ankommer det ej så mycket på, huru mycket åker man besår, utan huru wäl han är brukad.

En åker, wäl hårdad, lagd uti örna fårar, at lusten får tillfälle at spela imellan de fina jord-partiklar-

na,

na, gifwer den bästa skörden. Solens och luftens werkan bidrager mer til dess fruktbarhet, än mängden tröt.

Om hösten bör fern-landet gödas, och gödslen strax nedföras, som då blandar sig bäst med jorden och sedan drager utur lusten sin mätta styrka. Om gödslen blir länge liggande öfwan på jorden, förlorar hon mycket af sin kraft och fetma.

At låta hafwa åkren, 3 eller 4 dagar efter trådet, och strax åter föra honom andra gången, samt sedan låta honom ligga i öppen får, är gansta nyttigt. Til den änden bör man, om möjligt är, hålla dragarne så länge inne, wid godt foder, och ej utsläppa dem förr än i början af Junii, hwarigenom gödslen mycket ökes och gräs-wårten på betes-marken stadgas.

Wår-landet bör tidigt om hösten läggas i winter-får.

Sand och klappur äro, på stark lera, en skätelig förbättring.

I brist af mist, må man sneda eller föra i torfa, bättre än at dröja dermed för länge.

Gamnal Råg bör fås i Ofs-messe weckan efter gamla stylen, eller omkring den 9 Aug. nya stylen; men ny Råg, wid gamla Lars-messan; hwilket af flera års försarenhet bestrykes.

Sta-

Skadeligt är, at först så, och sedan pina det utsädda med för mycket förande, wältande och horfswande: fast bättre är, at wäl tilreda jorden, innan såden utsås.

En tjock och korrt wält gör altid särrre gagn, än en lång och smal: den går och lättare.

All åker bbr hafwa det låget, at ej något watten stadnar war på honom om wåren, dersöre böra wattungfårarne efterse, at de äro wäl dyne, och åker-renarne dynas, der man ser at wattnet will ut; älsst lider Åkermannen skada, på mångahanda sätt, hålst af is-swål. Om han dageligen eller som ofast besöker sitt åkergårde, med en spade i handen, och märker något, som på et eller annat sätt är i olag, kan han ofta lätt bota det, som några dagar senare är oboteligt.

När spindelwäf wisar sig, eller, som man säger, åkren nåtjar sig, lika godt hwad tid på året, är det altid teken til lycklig groning och frodigt skintande wårt af all gröda. Ser man om wåren, förr än åkren nåtjar, så är jorden ännu kall och ej nog tyfer. Dröjer man åter för långt efter, så är måsta mykten borta, hwaraf grodden blir sen.

Kolslybbe gifwer såden ingen föda, men är godt på sand-jord, såsom swallande och fuktande, samt i hård lera, såsom uplösande och lättande. Helt annat är
med

med swedjeland, hwaräst askan är den, som gör fruktbarheten, men ingalunda kolen, som ganska sent mylt-na i jorden.

Fjol-ganla, ja flera är gamla arter, om de annars ej äro af massar eller älsst skadade, äro de bästa til utsåde, såsom wäl uttorfade: i hrist deraf, kunna så wäl yngre arter, som annan ny såd, blifwa tjenliga til utsåde, om de blifwa lagom torkade i en badstuga.

Willar of Luppysål stå längre emot nötning, såsom warande gjorde af det hårdaste järn, och tarfwa ej at så ofta hwässas, som andre af wanligt järn.

Vinn-mullplogen har gemenligen det felet, at han är för bred och tager för mycket för sig. Alt hwad han är öfwer 7 eller 8 qwarter, är för mycket. Alt gbra tegar flåta och fylla dalar i åkren, är han rätt nyttig, men eljest är den wanlige bättre och lättare.

Det är nyttigt, at om hösten sladda och utsåra wårlandet, men om det ej skedt, är bättre at gbra det om wåren, innan man sår, än at aldeles försunna det.

Äf Setter, Får och Hästar, kan brodden om hösten skadeslöft arbetas, men ej af stor Bostap.

Alt så om astonen, och årja ned såden om morgonen, innan daggen borttorfar, är oförlifneligt och brukas af alla kloka Wönder. Såden kunnier då desto förr til groning.

Om Irterna sås i sielfwa sådes-gårdet, men ej, efter wanligheten, på trådet, winner man mer än dubbel i skeppan, slipper slängning med alt dess bråk och undwiker at skänna åkren genom två-såde, som alltid lennar mycket ogräs efter sig.

I gamla Midsonmars-weekan, omkring den 5 Jul. Nya Stylen, plåga ogräsens rötter lösna, detsföre är bäst at då sneda åkren. Något ogräs på trådes-gårdet skadar ej, allen st det med förning tuftas, innan det får frda och inrota sig. Får och andra kreatur njuta i medlertid deraf någon föda, och de qwarlema sin spillning, som göder. Sjelfwa gråset, når det nedföres, göder ock; men för all ting aftas, at det ej får taga öfwerhanden.

Landtmannen bör så det bästa han kan, af Morötter och andra rotfrukter, ty han har icke allenast sjelf med sitt folk god föda deraf, utan kan ock föda och göda sin Beskap dermed. Sällan slå sådana rötter felt, om de rätt skötas och i torra wattenas, hwilket man väl kan medhinna. I synnerhet bör han plantera mycket Potater, som äro nästan så födande som bröd, och tjena tillika til sofwel. Om man låter Potater mälta, innan de utsättas, winnes en Månads tidigare växt och de blifwa jämn-stora.

